

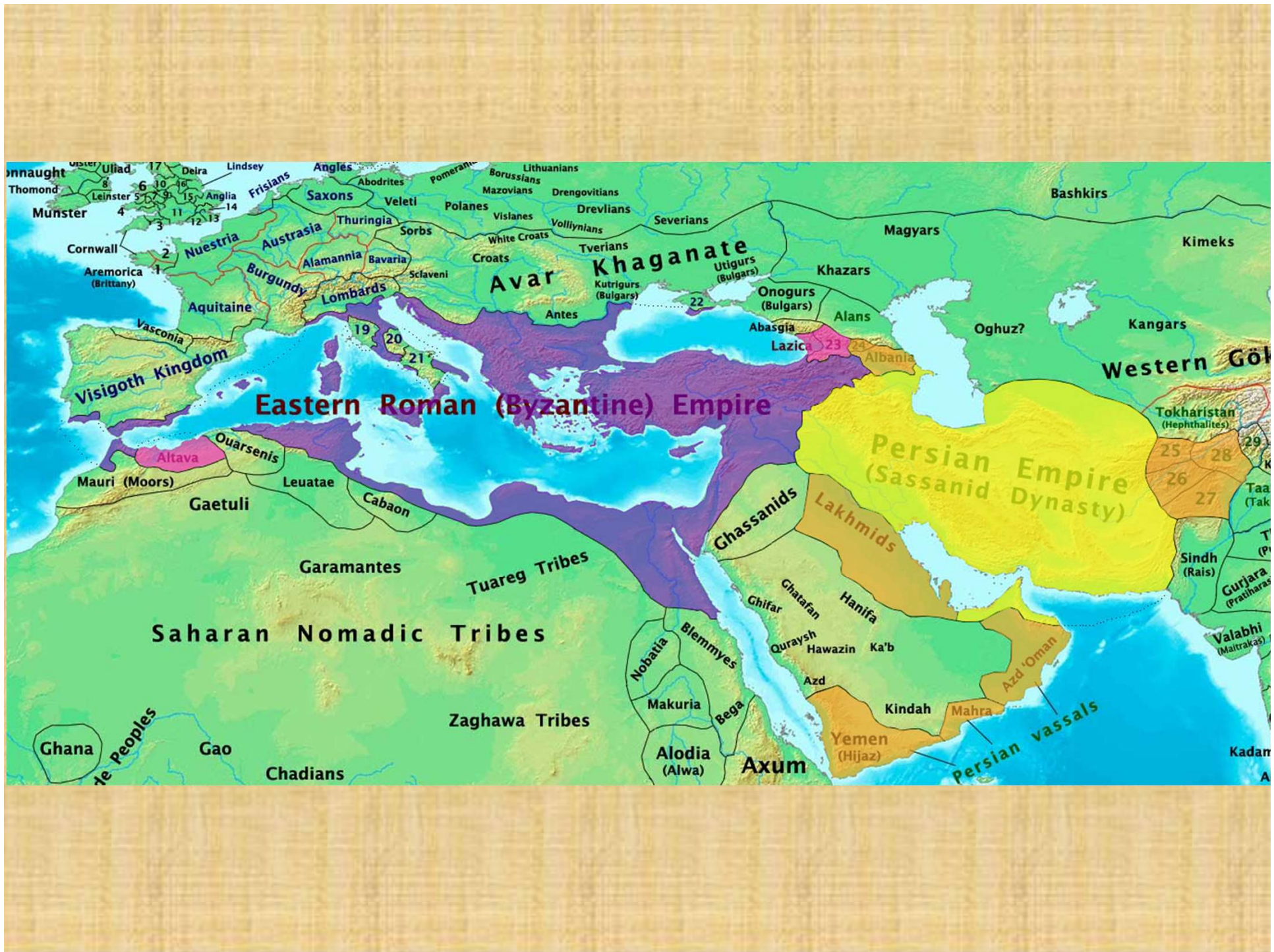
Kapitoly z dejín Byzancie

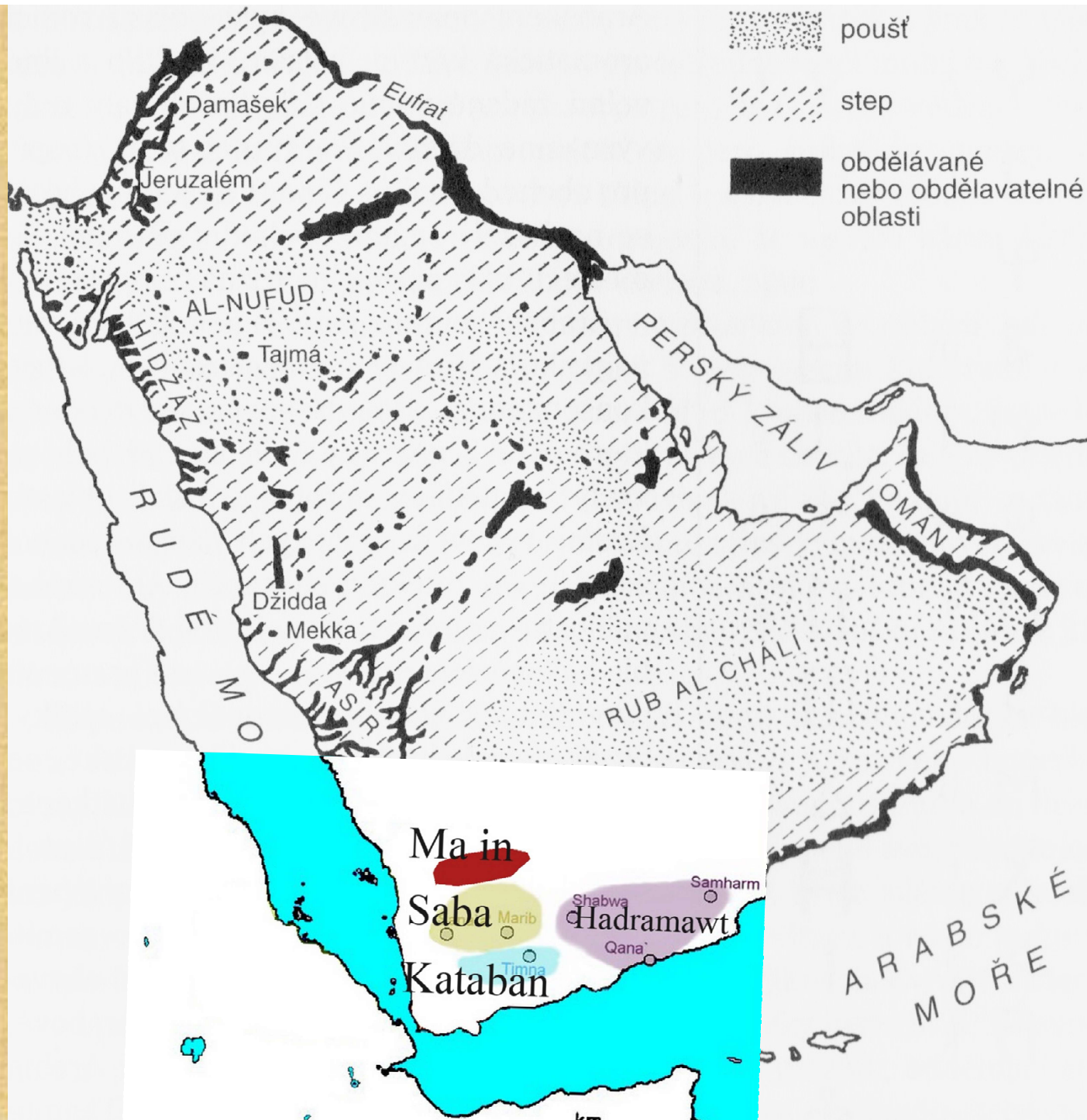
prednáška 06

© 2003 Marek Meško

- Herakleios sa snažil vyriešiť náboženské problémy v rámci východných provincií, ktoré naplno odhalila perzská okupácia
 - hlavne snaha zjednotiť monofyzitov a chaledónske vyznanie
 - patriarcha Sergios -> *monoenergetismus*
 - 631 ho osobne podpísal patriarcha Alexandrie Kyros
 - avšak prakticky okamžite odpor rímskeho pápeža Honoria (a tým aj celého Západu), taktiež domáceho egyptského obyvateľstva, ako aj ortodoxného patriarchu Jeruzalema Sofronia
 - 638 – tzv. jednotiaci dokument patriarchu Sofronia „*Ekthesi*“, ale neprijali ho ani ortodoxní, ani monofyziti a takisto ani nový rímsky pápež Ján IV.

- Mohamed (ca. 570-632)
- Abú Bakr (632-634)
- Omar (634-644)
- Osman (644-656)

-prvé stretnutie s Arabmi r. 629, bitka pri Mu'ta (dnešné Jordánsko), Byzantínci zvíťazili

- potom prestávka, lebo zomrel Mohamed a až do 633 trvali nástupnícke vojny

- 634 Arabi napadli Palestínu a Sýriu (Chalid ibn al-Walid)

- jar 635 Arabi ovládajú všetky územia na juh od Damašku, vrátane tohto mesta a Edessy (Homs)

- leto 635 protiútok Byzantíncov od Antiochie, Arabi ustupujú na Golanské výšiny -> 14.-15. august 636

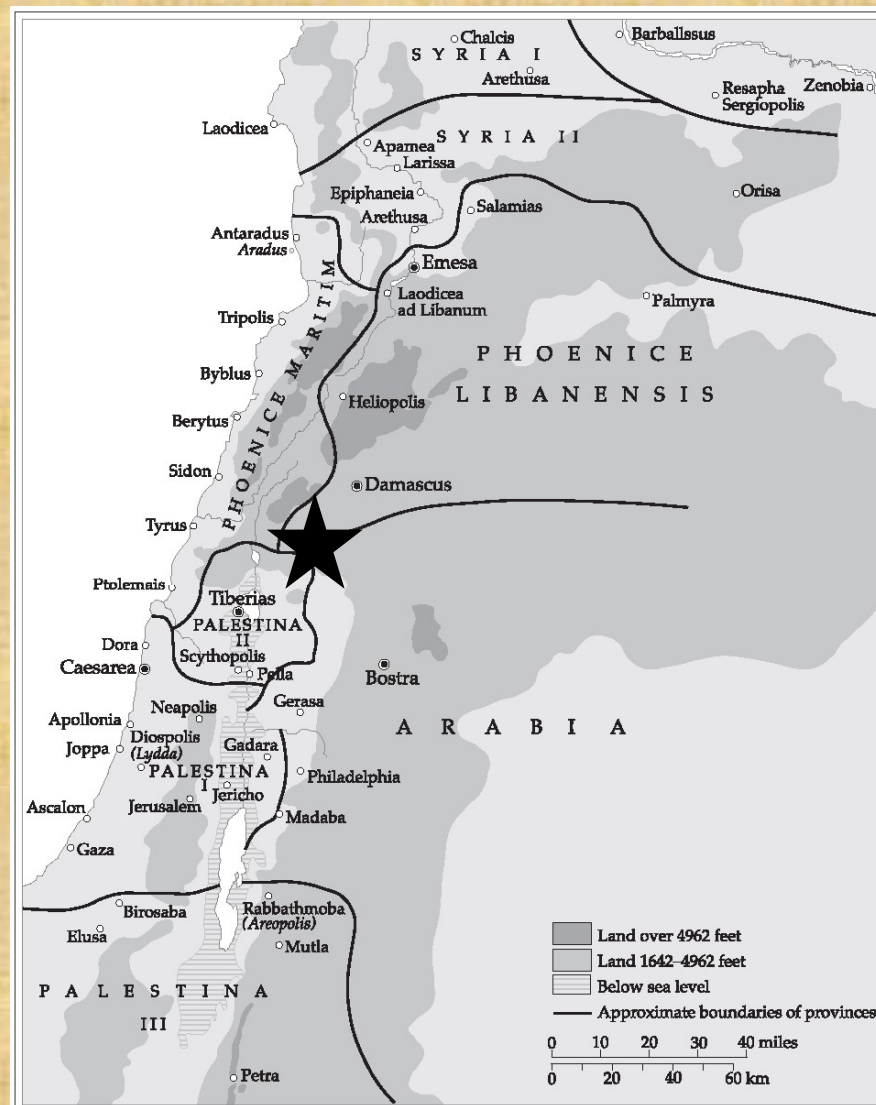
bitka pri Jarmúku

- 636 znovu okupujú Damašek

- 637 sa vzdáva Antiochia a Gaza

- 638 sa vzdáva Jeruzalem, 644

definitívna strata Sýrie a Palestíny (padol Tripolis)

IV. Roman Palestine and Syria

medzitým drvivá porážka Peržanov v bitke pri Ktésifóne (637) do 651 ovládnutá celá Perzia

- od 639 Arabi (Amr) napadli aj Egypt, 641 už v delte Nílu, 642 sa vzdala Alexandria, ale Byzantínci ju znovu dobyli ca. 645, ale 646 už bola zase v arabských rukách

- od 642 Arabi napadli aj Arméniu

- Herakleios už osobne vojská proti Arabom nevedol, zabezpečil však evakuáciu sv. kríža z Jeruzalema do Konštantínopola, r. 641 zomrel
- **Herakleios/Konštantín III.**, avšak zomrel po niekoľkých mesiacoch
 - snaha Martiny o miešanie sa do nástupníckych otázok, takže sa spoluvládcom s Konštantínom stal jej syn **Herakleonas**, keď zomrel Konštantín III. chopila sa regentskej vlády v mene Herakleona
 - avšak odpor zo strany patriarchu Pyrrha a armády -> Martina a Herakleonas zosadení a vyslaní do vyhnanstva
- Herakleios najml. (10-ročný syn Konšt. III.), nazývaný **Konstans II.**, regent sa stal konštantínopolský senát (648 – *Typos, monotheletizmus*)
 - mladý cisár musel čeliť arabskému náporu (644 nastúpil nový kalif Osman, vznik šiitskej vetvy islamu)
 - hlavne veľmi schopnému arabskému miestodržiteľovi Sýrie, ktorým bol Muávija
 - Arabi začali aj ako námorná veľmoc ->

649 prvý útok na Cyprus

654 *bitka sťažňov* pri pobreží Malej Ázie a tiež útok na Rodos

- našťastie po r. 656 až do r. 661 nástupnícke boje v kalifáte (Muávija vs. Alí), ale aj tak sa Konstans zaoberal myšlienkou preniesť hlavné mesto ríše do Syrakúz na Sicílii

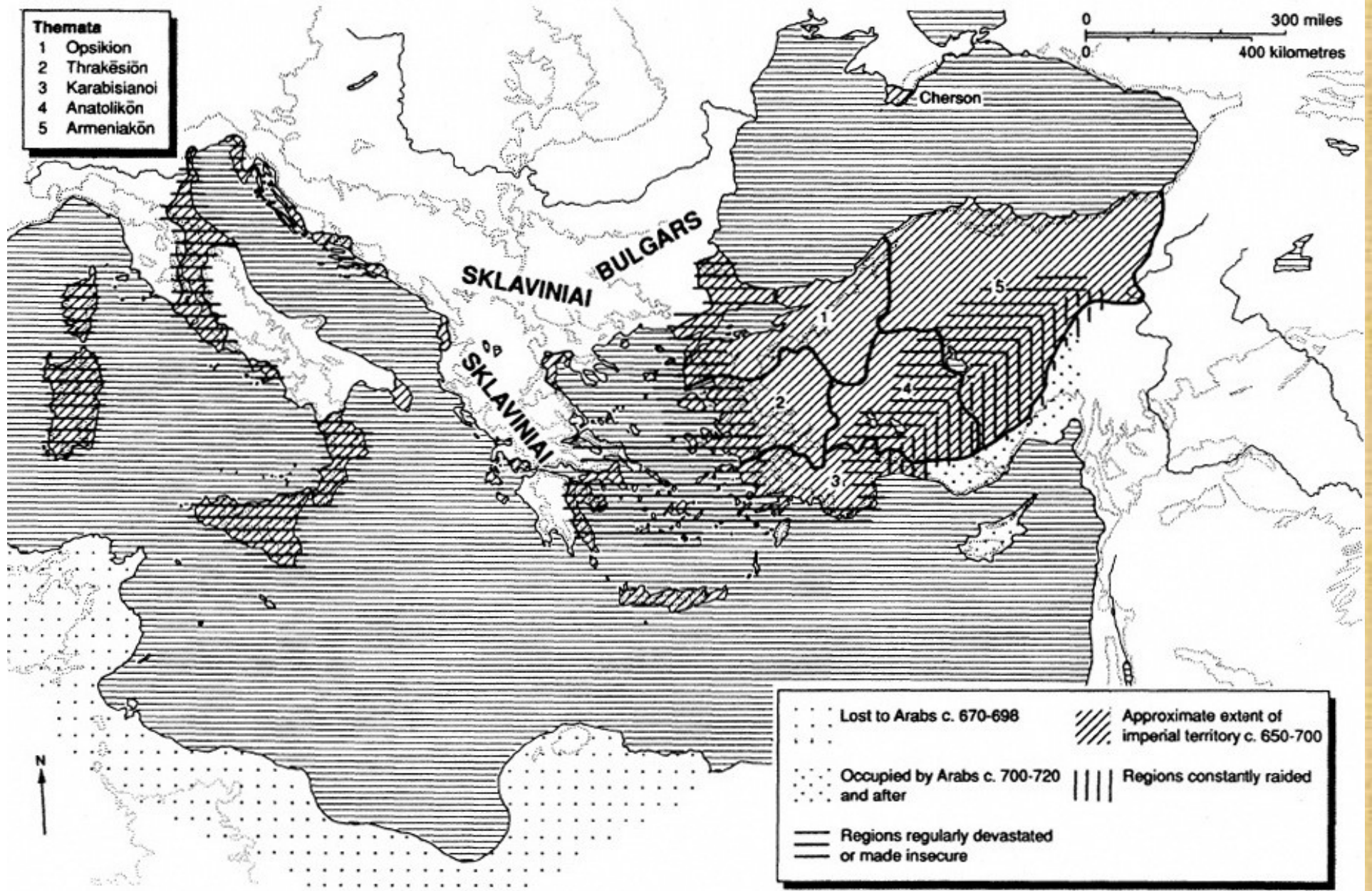
- **Konštantín IV.** (668-685) za jeho vlády prvý arabský pokus o dobytie Konštantínopola Muávijom (661-680) -> 674-678

Themata

- 1 Opsikion
- 2 Thrakēsion
- 3 Karabisiānoi
- 4 Anatolikōn
- 5 Armeniakōn

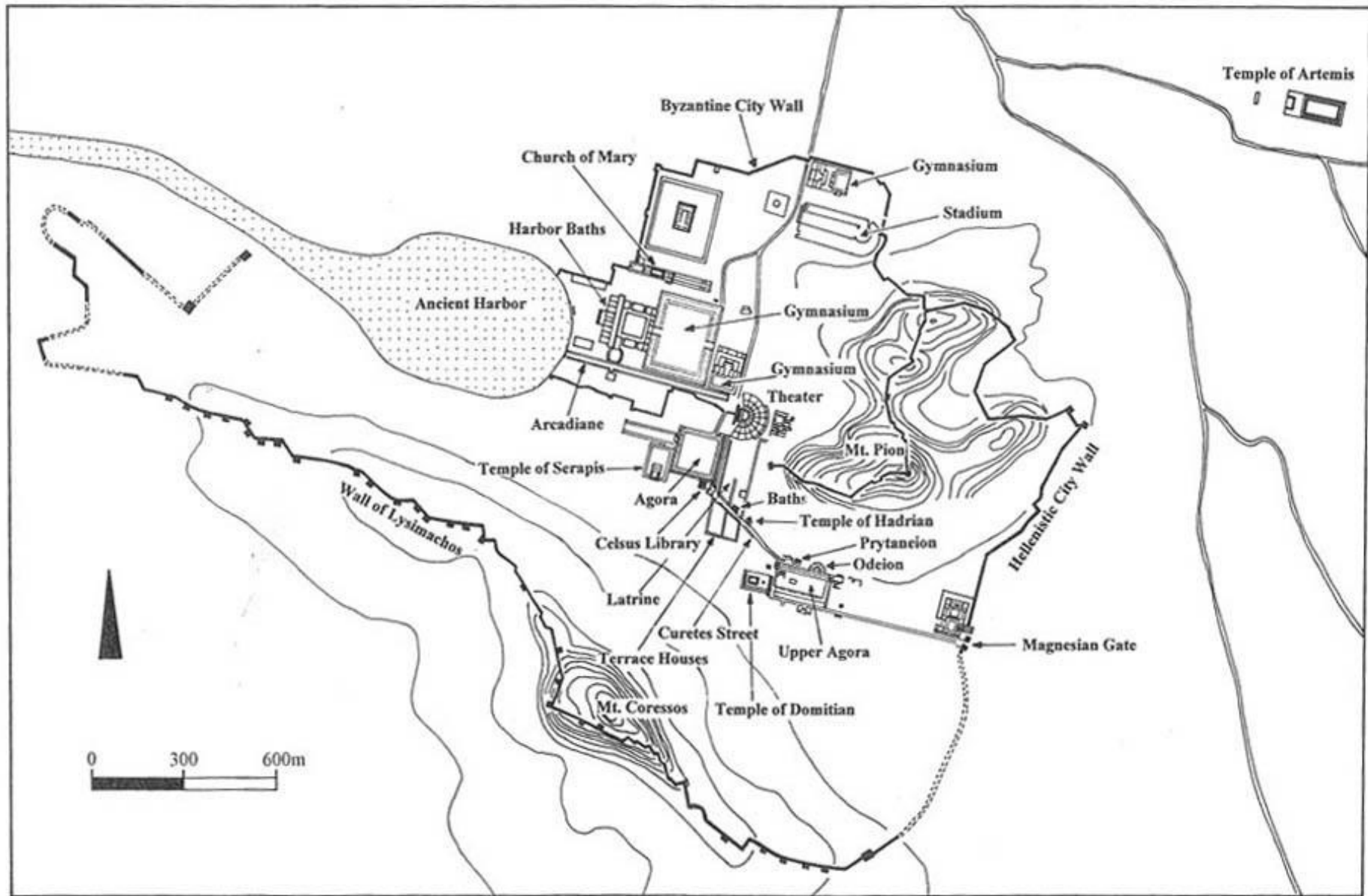
- postupný úpadok miest, začal už v priebehu 4. storočia
- úpadok ekonomický, prírodné katastrofy (klíma, zemetrasenie, epidémie)
- 7. / 8. storočie úpadok v dôsledku nepriateľských nájazdov : smrteľný úder
 - Balkán – Avari a Slovania
 - Malá Ázia – Arabi

- mestá strácajú svoj antický charakter, tzn. verejné stavby a život sústredený okolo centra a agory / fóra
- rozloha sa zmenšuje, verejné priestranstvá sa prebudúvajú k iným účelom
 - agora mizne, aj iné verejné budovy okrem administratívnych
 - nahrádzajú ich kostoly
 - mení sa pôdorys siete ulíc
 - často obohnané hradbami, alebo premiestnené na nové miesto, s lepšie brániteľnou polohou
 - de facto sa menia na opevnené lokality / hrady – kastron
 - niektoré zanikajú napr. Gortyna na Kréte
 - vznikajú nové na menej dostupných miestach napr. Monemvasia

príklady: Efesos : zmenšenie rozlohy, Lichnidos / Achrida : presun na iné miesto
výnimky: Konštantínopol, Thessaloniki

- väčší úpadok mestského života na Balkáne ako v malej Ázii

-ruralizácia spoločnosti, prechodný úpadok monetárneho systému, obmedzenie finančných transakcií, prechod na výmenný obchod, lokalizácia trhov, úpadok diaľkového obchodu

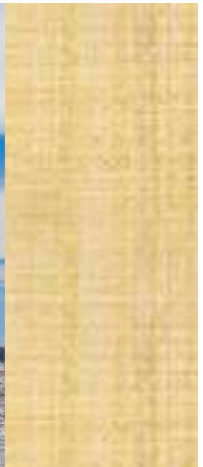

Efesos

- Efesos bol vyplienený Gótmami r. 262, pričom bol poškodený aj slávny Artemidin chrám
 - za Konštantína Veľkého došlo k čiastočnému opraveniu škôd
 - roku 401 kresťania pod vedením Jána Zlatoústeho chrám definitívne zničili
 - za Justiniána bola postavená veľká kresťanská bazilika Sv. Jána Teológa

Prístav sa začal zanášať nánosmi z rieky Kaistros, mesto strácalo ekonomický príjem a význam

- do toho 541 mor
- mesto sa zmenšilo, postavili sa menšie hradby a sekundárne sa využil stavebný materiál zo stavieb mimo ne
- - 614 mesto zničilo zemetrasenie
- 655, 700, 716, 781 nájazdy arabských pirátov
- po období nájazdov sa byzantský Efesos znovuvybudoval okolo baziliky Sv. Jána Teológa

Monemvasia

Premena štruktúry štátu

Magister officiorum
Quaetor sacri palatii
Comitiva rerum privatarum
Comitiva sacrarum largitionum
Comitiva sacri patrimonii
...
...
...
...

Prefecturae
Dioceseis
Provinciae

Logothesion tou dromou
Koiaistor tou hierou palatiou
Logothesion tou eidikou
Logothesion tou genikou
Sekreton tou sakellariou
Logothesion tou stratiotikou
Vestiarion

Themata – stratēgos / kritēs

